

Dwars door de duinen

Nieuwtjes en weetjes over planten, dieren en duinen

De bladkoning. Let goed op de wenkbrauwstreep en de twee streepjes op de vleugel!
Foto: René van Rossum

'Invasie' bladkoninkjes

Afgelopen najaar was er kleine invasie van bladkoningen. Van half september tot in november zijn verspreid langs de kust honderden exemplaren van deze vogelsoort gespot. De meeste waarnemingen kwamen van de Waddeneilanden, vooral van Vlieland en Texel. Ook in de Hollandse en Zeeuwse duinen waren vaak dagenlang bladkoningen te zien. De bladkoning hoort net als de fitis en de tjiftjaf tot de 'boszangers'. Lastig uit elkaar te houden kleine grijsgroene vogeltjes. De bladkoning kun je herkennen aan zijn gele wenkbrauwstreep en twee lichte strepen op zijn vleugels. En hij roept vrij hard 'tjoewiet!' (met uitroepeteken). Het is een broedvogel van de Siberische taiga die normaal in Zuid-Azië overwintert. Een klein deel van de populatie trekt evenwel in westelijke richting en kan dan West-Europa bereiken.

Zwammen op konijnenkeutels

Oude konijnenkeutels zitten vol met 'zakjeszwammen'. Deze paddenstoeltjes breken de mest af. Met het blote oog zijn ze nauwelijks zichtbaar. Voor paddenstoelenonderzoeker Kees Roobeek was dat des te meer reden om er eens goed naar te kijken. Hij verzamelde in de duinen bij Bergen een jaar lang in totaal twaalfhonderd konijnenkeutels en determineerde de zakjeszwammen met behulp van een microscoop. Hij vond vierendertig soorten, waarvan enkele nooit eerder in Nederland waren gevonden. Deze minuscule zwammetjes dragen wonderlijke namen als sinterklaasschijfje, konijnenmesthaarbolletje, schamelharig mestvaasje, violet spikkelschijfje en kromspletige brokkelspoorzam.

Uitvergroete konijnenkeutels met het konijnenmestspikkelschijfje.
Foto: Theo Westra www.picturetrail.com/theowestra

Boommarters van Den Helder tot Den Haag

De boommarter begint een echte duinsoort te worden. De eerste waarnemingen waren tien jaar geleden in Zuid-Kennemerland. Daarna volgden meldingen uit Noord-Kennemerland en de duinen bij Noordwijk. Bij Wassenaar waren tot voor kort alleen sporen gevonden. Tot afgelopen zomer medewerkers van waterleidingbedrijf Dunea op verschillende plekken in Berkheide en Meijendel een boommarter in levenden lijve zagen. Vorig jaar waren er de eerste meldingen uit de duinen bij Den Helder. Boommarters komen nu dus in vrijwel alle Hollandse 'vastelandsduinen' voor. Hoeveel precies is moeilijk te zeggen, maar het zullen er al gauw enkele tientallen zijn.

De boommarter, meer en meer een echt duindier.
Foto: Jelger Herder www.digitalnature.org

De uiterste zuidpunt van Maasvlakte 2 op een luchtfoto van juli 2013. Rechtsboven een groot baggerdepot op de eerste Maasvlakte. Foto: Google

Nieuwe duinen op Maasvlakte 2

In 2012 is de aanleg van Maasvlakte 2, de grote uitbreiding van het Rotterdamse havengebied, afgerond. Daarbij ging veel natuur verloren. Maar er zijn ook nieuwe duinen bij gekomen. Langs de nieuwe kustlijn ligt een kilometerslange zeereep. Deze is beplant met helm en er zijn ook enkele flinke verstuingen. Aan de zuidpunt is een klein, stuivend duingebiedje aangelegd. Nog verder naar het zuiden, in het verlengde van de eigenlijke landaanwinning, ontwikkelt zich een groot, nieuw strand. Hier zijn brede zandbanken en strandhaken, met daartussen zilte laagten en zwinnen. Op het brakke zand groeit hier en daar al zeekraal. Aan de zuidoostkant ligt tegen de 'oude' Maasvlakte een spontaan opgestoven duintje met daarin de zeldzame zeewolfsmelk.

Herstel Hargergat

Het Hargergat is een oude zandwinning in de hoge noordrand van de Schoorlse duinen. Schoon duinwater stroomt hier via zogenaamde duinrellen naar de Harger- en Pettemerpolder. Het is een van de weinige plekken in de duinen waar de zeldzame klimopwaterranonkel voorkomt. De soortenrijke natte graslanden

en duinrellen waren echter verarmd door opslag van ruigte, struiken en bomen. Daarom is afgelopen najaar Staatsbosbeheer gestart met het herstel van dit bijzondere gebied. De opslag is weggehaald en de duinrellen zijn schoongemaakt. De bodem is opgehoogd met schoon duinzand. Op deze manier wordt het typische biotoop van een natuurlijk, stromend duinbeekje teruggebracht. Bijzondere waterdiertjes en waterplanten, zoals de klimopwaterranonkel, gaan hiervan profiteren.

Digitale flora-atlas

Voor de liefhebbers van meer of minder bijzondere (duin)planten staat er nu op internet een handige flora-atlas. Op www.verspreidingsatlas.nl vind je kaartjes van alle Nederlandse soorten. Op dezelfde site is ook de verspreiding van paddenstoelen, mossen, korstmossen en kranswieren te vinden. De kaartjes tonen het - min of meer - actuele voorkomen (na 1980) en de verspreiding van voor 1980. Op de kaartjes is goed te zien hoe sterk veel planten aan de duinen zijn gebonden. De blauwe zeedistel is een mooi voorbeeld. Ook parnassia komt tegenwoordig vooral in de duinen voor, maar dat is ook een gevolg van achteruitgang in de rest het land. In de duinen heeft deze fraaie soort heeft zich na 1990 dankzij herstelprojecten in duinvalleien op grote schaal hersteld.

Parnassia is tegenwoordig in bijna alle duingebieden (weer) te vinden. Foto: Joost Bouwmeester

Klimopwaterranonkel. Foto: Michel Geven michelgeven.zenfolio.com

Meer berichten op duinbehoud.nl en facebook

Kunt u niet wachten op de volgende aflevering van Dwars door de Duinen? Geen probleem.

Op www.duinbehoud.nl vindt u in de rubriek 'Actueel' (bijna) dagelijks verse nieuwtjes over alles wat er in en om de duinen gebeurt. Op de facebookpagina van Duinbehoud worden ook excursies en andere activiteiten in de duinen aangekondigd.